

Aan de vaste commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Utrecht, 14 oktober 2014

Onderwerp: Reactie OCW op het advies van de Verkenningcommissie Kunstvakken

Geachte voorzitter en leden vaste commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Begin juli 2014 ontving SLO, nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling, de reactie van staatssecretaris Dekker op het medio mei 2012 door de Verkenningcommissie Kunstvakken aangeboden advies *'De Kunst van het Nieuwe: vier disciplines, één doel'*. Zo kort voor de zomervakantie bleek het niet mogelijk een onderbouwde reactie te geven op de brief van de staatssecretaris door de onder aan deze brief genoemde organisaties en instellingen.

Inmiddels heeft de staatssecretaris op 9 september een uitvoeriger reactie op het advies *'De Kunst van het Nieuwe: vier disciplines, één doel'* naar de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten Generaal gezonden. Via SLO en het LKCA is ook deze reactie verspreid onder relevante belanghebbende organisaties en instellingen en besproken. Vervolgens is afgesproken een gezamenlijk antwoord te sturen naar zowel de staatssecretaris als naar de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten Generaal.

In de eerste plaats spreken wij onze oprechte teleurstelling uit over het besluit van de staatssecretaris de bestaande situatie voor de kunstvakken in de tweede fase van havo en vwo in stand te houden laten en daarmee de kern van het advies van de Verkenningcommissie niet over te nemen.

Die teleurstelling betreft niet alleen het feit dat het departement het veld ruim twee jaar op een reactie liet wachten, immers een van de motieven om een Verkenningcommissie Kunstvakken in te stellen luidde als volgt: (--)'De ervaring met de vernieuwde tweede fase (per 1 augustus 2007) met zijn aangepaste profielen voor havo en vwo wordt in 2012 geëvalueerd. Het eindadvies van de Verkenningcommissie Kunstvakken dient tijdig beschikbaar te zijn zodat het hierin meegenomen kan worden'(Verkenningcommissie Kunstvakken 2012 pag. 9). Bovenal is er bij ons teleurstelling over de inhoudelijke argumentatie die de Staatssecretaris voor zijn beslissing geeft.

Draagvlak

De toenmalige minister van OCW Van Bijsterveldt-Vliegthart gaf de Verkenningcommissie

Kunstvakken in 2010 een duidelijk omschreven onderzoeksopdracht: een kader en daarbinnen specifieke randvoorwaarden. Een daarvan was dat het advies gestoeld diende te zijn op een reëel beeld van wat in het veld leeft, bij docenten, scholen en opleidingen, opdat het kan rekenen op voldoende draagvlak. Het advies is destijds mede tot stand gekomen dankzij de inbreng van en in dialoog met ruim 300 vertegenwoordigers van de kunstvakken tweede fase voortgezet onderwijs in het land. Dat er nadien kritische reacties uit het onderwijs zelf kwamen, is geen reden om de conclusie te trekken dat er te weinig draagvlak zou zijn. Er wordt binnen de kunstvakken, net zoals in andere vakken, verschillend gedacht. Bovendien heeft elke verandering van het onderwijs in de bovenbouw van havo en vwo tot kritische reacties uit het onderwijs geleid. Een voorbeeld daarvan is de reactie op het Eindrapport van de Verkenningcommissie Klassieke Talen: (--) 'De meeste docenten Klassieke Talen zijn doordrongen van de noodzaak dat er iets moet gebeuren, maar zijn vanaf dat punt heel verdeeld. Ook binnen de Verkenningcommissie zelf zijn zeer uiteenlopende visies de revue gepasseerd' (Kroon & Sluiter 2010).

Dat 'de' universiteiten ontevreden zouden zijn over het advies van de Verkenningcommissie Kunstvakken is – zo leerde navraag - wat een aantal universiteiten betreft in ieder geval onjuist. Bovendien lijkt de argumentatie die daarvoor wordt gegeven eerder betrekking te hebben op werkgelegenheid dan dat het een empirisch bewezen gegeven zou zijn dat universitair opgeleide docenten goed geëquipeerd zouden zijn voor de voorbereiding van leerlingen op het huidige centraal examen nieuwe stijl.

De staatssecretaris geeft bovendien zelf te kennen dat er gewerkt wordt aan de verbetering van de aansluiting van de kunstvakopleidingen op de onderwijswerkvelden en dat daarbij de verlangde bekwaamheden van de kunstvakdocenten voor de bovenbouw van havo en vwo speciale aandacht krijgen.

Inhoud voorstel

Een andere randvoorwaarde van de toenmalige minister van OCW luidde dat het advies van de Verkenningcommissie Kunstvakken geen opeenstapeling van wensen kon zijn. Er dienden verdedigbare keuzes te worden gemaakt, helder en eenduidig, en de huidige tweedeling tussen vakken 'oude' en 'nieuwe' stijl werd niet langer houdbaar geacht. Daarbij werd ook gesteld dat de centrale praktijkexamens voor de (beeldende) kunstvakken geen haalbare optie waren. De Verkenningcommissie heeft zeer zeker aan deze eis voldaan en heeft een vernieuwd examenprogramma kunstvakken voorgesteld met een interdisciplinair deel voor alle leerlingen en een monodisciplinair deel naar keuze van de leerling en naar aanbod van de school.

De Staatssecretaris spreekt nu in zijn reactie veel waardering uit over het vele nuttige werk dat door de Verkenningcommissie is verricht; er is veel kennis verzameld over de stand van zaken en ontwikkelingen waar het departement veel van heeft opgestoken. Dat is een prettige bijkomstigheid. Tegelijkertijd lijkt dat ons juist de aanleiding om als departement concrete vervolgstappen te ondernemen.

Het in stand houden van de huidige situatie betekent immers geen enkele verbetering. De

examenvakken in de kunsten blijven versplinterd in kleine leergebieden waaraan verschillende achterliggende theorieën en opvattingen ten grondslag liggen. Leerlingen die op havo of vwo een kunstvak als examenvak kiezen en in het verlengde daarvan voor een vervolgopleiding in kunst of cultuur in het hoger onderwijs besluiten (hbo of universiteit), beschikken dan ook niet over eenduidige kennis.

Examenmakers blijven twee examens ontwikkelen, iets wat om economische redenen alleen al onwenselijk is. En tot slot blijken uitgevers nauwelijks nieuw lesmateriaal te ontwikkelen, iets dat nauw samen lijkt te hangen met het gegeven dat men immers materiaal voor twee soorten vakken moet ontwikkelen, vakken die toch al een kleine markt beslaan.

Toekomstig beleid

Goed onderwijsbeleid komt tot stand door niet alleen naar de korte termijn te kijken, maar juist ook naar de lange. Naar waar het met de kunstvakken in het voortgezet onderwijs naar toe moet en naar waar het met de eindexamens in deze vakken naar toe moet. Een punt waarop beleidsmakers en onderwijsgeevenden kunnen sturen. Over dat het beter moet en kan was iedereen, ook het ministerie, het immers al enkele jaren roerend eens. Scholen hebben de taak vanuit een eigen visie een voor hun leerlingen passend onderwijsaanbod te realiseren en de kwaliteit ervan te waarborgen. Het vraagt wel van de overheid dat deze de regie neemt waar dat nodig is, en instellingen de ruimte geeft waar dat kan (Onderwijsraad 2013).

Het gaat ons dan ook in de eerste plaats om het belang van de leerlingen; zij verdienen een actueel en kwalitatief goed examenprogramma.

Wij vragen daarom met klem aan de Vaste Kamercommissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap om de Staatssecretaris terdege te horen over zijn besluit dat zowel de opdracht van destijds als de uitwerking ervan door de Verkenningscommissie simpelweg terzijde schuift. Een besluit dat bovendien beslist niet door het onderwijsveld wordt gedragen.

Daarnaast adviseren we de Staatssecretaris om een Vernieuwingscommissie in te stellen om voor de kunstvakken een nieuw examenprogramma havo en vwo te ontwikkelen, op basis van de adviezen van de Verkenningscommissie.

Met vriendelijke groet,
Namens hier genoemde organisaties,

Piet Hagenaars

Voorzitter Strategisch Beraad Kunstonderwijs

Reyer Ploeg

Voorzitter

Namens Vereniging Leraren Schoolmuziek (VLS)

Wim Majoor

Voorzitter

Namens Vereniging Onderwijs Kunst en Cultuur (VONKC)

Leo Molendijk

Voorzitter KVDO (Kunstvak Docentenoverleg kunstvakdocentenopleidingen beeldend, dans, theater en muziek) van de Vereniging van Hogescholen

Jan van Gemert

Voorzitter

Namens Beroepsvereniging voor docenten theater en drama (BDD)

Anne Bos

Voorzitter netwerk vo dans;

Namens Organisatie voor Dansprofessionals (NBDK)

Bronnen

Kroon, Caroline & Sluiter, I. (2010). *Het geheim van de blauwe broer. Eindrapport van de Verkenningcommissie Klassieke Talen*. Leiden / Enschede: SLO.

Leden Verkenningcommissie Kunstvakken (2012). *De Kunst van het Nieuwe: vier disciplines, één doel*. Advies Verkenningcommissie Kunstvakken. Enschede: SLO.

Onderwijsraad (2013). *Een smalle kijk op onderwijskwaliteit. Stand van educatief Nederland*. Den Haag: Onderwijsraad.